

Наше Лемко

РІК II.

Ч. 5 (29)

Львів, 1-го березня 1935

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Руська 18. Тель. 57-90.

NASZ ŁEMKO, LWÓW, RUSKA 18.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1'— зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 1/2 ам. дол. або рівновартість.

Ставайте до боротьби з отрутами!

Відозва Українського Протиалькогольного Товариства „Відродження“

Роки й десятки літ Українське Протиалькогольне Товариство „Відродження“ веде свою муравлину працю над освідомленням та уздоровленням громадянства. Поволі й уперто, добуваючи пядь землі за пяддю й одну людину за другою, прокладаються шляхи тверезости. Коли у інших народів вона йде в побідному поході, начислюючи сотні тисячей визнавців (у норвежців на три мільйони населення 180 тисячей) абстинентів, то в нас на 7 мільйонів населення є тільки шість тисячей абстинентів. Висококультурні державні народи вміють доцінити вагу тверезости та ведуть невтомну боротьбу з алкоголізмом всіма можливими засобами, а в першу чергу виховними та пропагандовими методами. Та, мабуть жаден нарід не є так zagrożений алкоголізмом, як наш, жаден не станув супроти питання: бути чи не бути?!

Час до часу з поза відродженецьких кол лунають клич: „Рятуймо наш нарід перед загибллю! Пиття самогону й динатуру в скорому темпі витроює наш нарід! Волинь, Галичина, Лемківщина гинуть в страшних лабетах налогу!“ Десь недесь загомонить дзвін на тривогу, хтонебудь проснеться та зажуриться і все остає по давньому. Тимчасом лихо не спить! Наш нарід зовсім не перестав пити, як це зпочатку могло видаватися. Брак протиалькогольного освідомлення спричинив, що наслідком кризи тисячі й мільйони не тільки пють алкоголь в дотеперішньому виді, але в останньому часі заступають одну отруту ще страшнішою: чистий алкоголь — його скаженими й ще більше отрутними відмінами, дешевими або власного виробу; жажливі наслідки вже тепер наявні, а дегенерація та загиблль затроєних тисячей та мільйонів не дадуть на себе ждати!

Тому кличемо: **На ратунок!** — „Відродження“ само не в силі побороти зло. Круг нашої діяльності малий; наші слова й писання доходять тільки до зникаюче малої горстки і так вже свідомих абстинентів. А лихо всенародне. І тому кличемо до боротьби всіх, кому життя буття народу не байдужа річ. Якраз лютець місяць протиалькогольної боротьби в цілому світі. Всі державні народи в цьому місяці скупчують всі сили й цілу увагу присвячують протиалькогольній боротьбі, рятуючи здоровля, життя й майно своє і своїх дітий. Чи ж можемо ми, поневолена нація, відмежувати себе від цієї боротьби, ми, що найбільше її потребуємо?! В цьому місяці закликаємо:

Ставайте до боротьби з отрутами! **Рятуйте нарід, що потапає в морі зла.** Тільки збірна воля, збірний чин потрапить кинути світло в темряву! Наша Церква, всі Товариства та Установи приступлять до спільної — активної боротьби з алкоголізмом, та до співпраці з Централєю цієї боротьби („Відродження“)! Видати та масово поширити повчення про шкідливість алкоголізму! В кожній читальні, кожному товаристві й його найменшій клітині хай прогомонить слово остороги перед небезпекою! Морально та матеріально піддержмо український протиалькогольний рух та допоможім йому вийти з вузького круга в широкі лави нашого народу, що пустошіють витровані алкогольем. Немає хвилини часу до надуми! Небезпека загрожує життю Нації!!!

Головна Рада Українського Протиалькогольного Товариства „Відродження“

Др. Софія Парфанович (—)

голова

Іван Костюк

секретар

Боже Великий Єдиний, рятуй нам нарід перед нещастем п'янства!

† **АНДРЕЙ**

Митрополит Галицької Землі!

Головний Виділ Товариства „Просвіта“

Др. Іван Брик

голова

Микола Дужий

секретар

Іван Галущинський

голова

Головна Управа „Рідної Школи“

Др. Мирон Коновалець

секретар

Олена Шепарович

голова

Головний Виділ „Союзу Українок“

Ірина Лунева

секретар

Для добра Нації -- всі в її ряди

Чому не було на Лемківщині єдності.

Ніде немає такої наглядної різниці, що ділить старий світ від молодого, як це бачимо на Лемківщині. Вкорінилася тут з давніх часів якась дивна ненависть, яка вказувала би на те, що кожне лемківське село, це окремі оселі з іншими людьми, які не мали би нічого собі спільного. Це можна дуже легко пояснити, де саме знаходиться причина тої мнимої ненависти та розбіжності. Погляньмо в минулі, давні часи. Довічна боротьба про щоденний хліб, як також ставлення опору чужим філям, які випирали і вдиралися в наші батьківські загони — забирала кращі сили наших батьків у цій борні. Чужа хмара несла зі собою безпідставну погорду до оселенців Карпат — наших батьків. Вона кинула між їх цю кість незгоди різними продуманими способами та спекуляціями, бо відомо, що краще руководитися слабшим. І тут знов повторюється історія. Вони зіштовхували нас в це положення, поза яким ніхто не бачив дійсного та правдивого світа.

Як добавимо ще до того панщизняні часи, часи голоду в минулому столітті, як також роки страшної пошести холери, що лютувала (— ще днесь знаходяться на лемківських горах старі двинтарици, де хоронили людей, які повмирали на пошесть холери) при кінці першої половини 19-століття, це все помагало та давало можливість чужій навалі перти нас в глиб гір, на друге послідне місце.

Прийшли відтак часи народньої — загальної мандрівки за Океан — ввижалося розпогоджується виднокруг. Зможемося на — властиву оборону, не дамо гір в чужі руки, однак й тепер не було людей, бо всі кращі сини Карпат самі підприємчиві, здібні до життя і творчості помандрували в чужі заокеанські сторони, щоб добувати кращої долі залишеній рідні у горах. І знов не було кому подбати та як слід лагоїти цю народню болячку, що торочила і пожирала наш організм приспіненою ходою. Так розпосідалася чужа філя, виривала по клаптикові землю, сіючи ворожнечу та в парі з цим недостаток. Меншало землі, прибільшувалася рідня, а прожитку не ставало. Деякі, що могли і повинні були повести вже тоді нарід іншими дорогами до відбудови втраченого, кризь пальці гляділи на руїну — землі у нас — мовляв — до чорта! Ще лишиться і стане всім.

З другого боку ті, що жили в

горах з давня, позаздростили своїм братам — які лише завдяки своїй впертості і твердій постанові не дали себе запроторити в чужий млин під колесо — осталися на долах, цебто на підгірських просторах і мали кращий хліб і більший може достаток — звали тамтих „гірняками“. І сьогодні почуєте ще, як кажуть на кожного, що прийде до чужого міста, або до другого села — гірняк іде — від гірняка купив коня, гірняк привіз дерево — у гірняка тверда душа, — хоч знов і ці, що ще ближче долів також так других подальших зовуть.

Безперечно, що краще може прожити людина, що має ліпшу рілю, засіває своє поле чистиною, цебто пшеничкою і житом, знає плекати городовину, пильнує своїх тварин, щадить і веде тверезе життя, однак у горах є знов такі засоби народнього багатства, що не мають їх наші брати на долах, ось хочби дерево і здорова вода. Часто чуємо, що пішов на Поділля наш брат лемко, купив землі доволі, хліба надмір, але трудно довертисся крихітки води: хоч це були рідкі випадки.

Серед таких гараздів минали літа. І вже в передвоєнній добі почала Лемківщина проявляти охоту до кращого життя. Тут і там приходили ідейні одиниці, готові до народньої згідливої праці. Та хоч радо витало таких працівників лемківське село, бо зачувало, що брати на сході — за Сяном організуються, бачило в закордонних сторонах, що і другі народи мають підлі землі, але знають приміювати такі способи господарювання, що мають гарні доходи, — однак на жаль — були такі люди, що розв'язку українського державного питання добачували в царській Росії. Вони, ці передвоєнні галицькі приятелі Москви не вірили у живі сили галицького Українського Народу, як також сумнівалися у свої власні сили.

І тому плекали безпідставну надію у поміч Росії. Вони не хочуть бачити тих величезних політичних й соціальних змін, які відбулися та досі відбуваються. Вони, ці у нас загально звані — москвофіли — тривають далі при своєму. Кожний скаже, що безпідставно, бо мертвого не воскресити. І тим пустошимо себе взаємно. Нас чужі посварили для своїх користей, чужа скрипка грає нам даліше на мільодію лемківського букваря, різних греко-католиків, мастить кри-

ницьких „гудаків“, кидає розярені поліна між нас, щоб ми самі себе спалювали.

Ввижалося вкінці, що останні роки принесли деяку поправу між наші ряди, що покращали наші внутрішні своєрідні відносини. Але наша совість ще не відгукнулася. Ми ще все на роздоріжжю. Правда, пишуть нам, що в такому і в такому селі заложили собі кооперативу, заснували читальню „Просвіти“, сходяться на вечірні читання, дають вистави, переводили збірки на українські народні ціли, але це все не є ще запорукою цієї святої віри в єдність та невідрубність одного Українського Великого Народу. Ми мусимо всі без виїмку — що лише живемо в українських селах на Лемківщині, подати собі взаємно руки, стати в обороні українських прав, бо ми є сини одної Матері. Хай щезає з наших хат братовбійча незгода, партійні роздори! На нас звернені очі цілого світа. Рамя об'р'ям ставаймо до свідомості і почуття національної спільности. — ВИЧ.

„Гуцул був, є і буде українцем!“

І гуцули наші брати діждалися свого друкуваного слова. Організація українців в Коломиї видає двотижневий часопис „Гуцульське Слово“, адреса „Гуцульське Слово“, Коломия, Народний Дім ч. 25. Наводимо за 2—3. числом з 10. II. ц. р. цікаве місце з промови пос. З. Пеленського; виголошеної 12. I. ц. р. в бюджетовій комісії в Варшаві, між іншими таке:

На „свято Гуцульщини“ звозять до Ворохти гуцулів, щоб показати їх панам з Варшави. В теперішніх часах грішми можна зробити багато. На Гуцульщині велике безробіття. То чому ж не поїхати, думає собі гуцул, коли платять дорогу, та ще дадуть зісти і випити? В цей спосіб, панове, не доведете до того, що гуцули перестануть бути українцями. **Гуцул був, є і буде українцем.** Вашими способами можете поширити тільки деморалізацією серед населення. Таксамо, як деморалізацією є щорічне воєннє гуцулів до Варшави, Познаня й інших західних міст Польщі. Як я сказав, серед теперішньої біді можна найти таких, що поїдуть, Бог знає, де, коли платять та дають добре зісти й випити.

І там їх любять

Голова фашистівської організації Чехословаччини, генерал Гайда, заявив, що його організація зачне кампанію проти жидів.

Клопоти з польським катехитом

Село Лодина — це маленьке сільце в сяниському повіті. Живе в ньому більшість українців, небагато поляків та жмінка жидів. Релігії в школі вчать священники: український, що доїжджає з Гломчі та польський, що доїжджає з Мриголоду. До 1932 р. так було в селі, що українці посилали коні по свого священника, а поляки по свого.

Аж у 1932 р. змінило сяниське староство цей звичай та видало громадській раді наказ, що по польського священника мають їздити всі з виїмком жидів, отже на українців випало, що мають їздити двічі, бо й по свого й по чужого священника, хоч поляки по українського не їздять. Так було впродовж 1932 р.

В 1933 р. рішив громадський уряд наложити на всіх, чи багатий, чи бідний по 50 гр. від господарства на кошта привозу польського священника. Ухвалити прийшлося легко, але стягати безправний налог довелось з криком та плачем.

У січні 1934 р. на засіданні громадської ради заявили її члени, В. Б. та Й. О., що не будуть ані платити на привіз польського катехита, ані його возити, бо українським дітям його не треба, як мають своїйого та ще польський катехит, не дбаючи про це, що його возять українці, заманоє українські діти до себе.

Громадська рада рішила односторонньо не возити польського катехита та вибрала двох вище згаданих громадян до полагодження цієї справи у відповідних влад. Громада внесла відповідне прохання до кураторії, а крім того відпис прохання передали сяниському деканові для духовної влади, до відомого.

Відтак вибралася до староства делегація в складі 4 громадян, але цю делегацію відсилали тільки від одного бюро до другого, де їх випитували, чи вони не мають жінки польки, тощо. Врешті добилися того, що один урядник в старостві, що урядував в бюрі під ч. 5, сказав їм, що, як вони не мають ані жінок ані дітей поляками, то не є обов'язані возити польського ксьондза, ані платити за його привіз до села.

За якийсь час прийшло знову до школи поручення, щоб польської релігії вчила у школі учителька полька.

Аж тут в квітні 1934 р. приходять зі староства новий приказ во-

зити польського катехита всім громадянам. Знову вибралася делегація до старости, була в самого старости й його заступника та на ново казали її робити свіже прохання.

Так і зробили, однак й досі справа не полагоджена. Громадяни ждуть даремно від року, але не дають ні підвод, ні не платять, бо знають, що вони не є обов'язані цього робити.

Від себе скажемо громадянам, що їх поступування є законне та цілком оправдане, бо вони не є обов'язані до ніяких „шарварків“ ані грішми ані підводами на річ другого обряду. Польського катехита повинні возити собі самі поляки.

Мих.

Підслухана бесіда в склепі

В склепі при залізній печі гріються газдове і сой бесідають про ноно і сесе. Вертають з ярмарку і зайшли ся загріти.

— Що чути куме в вашім селі?

— Є, та різне чути. Повідають, што в дакотрих селах, як наприклад в Сквиртнім, тоти сами, што перше нагваряли на православію, нагваряють тепер назад на юнію.

— Добрі роблят, кой навертають нас до той гардой церковці, што от там на горбочку стоїт тепер пуста, што сме ей збаламучени опустили—обізвася один в куті.

— Иой, та фрас би їх гин шитких пірвав, та пошто они так народом колотять?! Недавно використали по дакотрих селах дрібни місцьови непорозуміння, котри можна було залагодити іначи не аж переходом на православію... недокінчив зо злости тугий баюсатий газда.

— Верабоже, не можу зрозуміти їх той пекельной політики. Та ци не ліпше нам било сидити сой тихо, ходити до святой церковці, котру наши дідове тяжко будували, дбати про освіту, як слухати тих „руських“, што нам такой біди наробили? — повів оден молодий газда.

— Але бо то люде, аджи би віром гандлювали, бодай лем то било добрі для їх загибаючої „руської“ — московской політики.

— Идтеже, идте, їм не иде про няку ідею, лем про гвасну кишню, про гвасний жолоб...

— А видите, я уже давно бесідую, што нам треба триматися свідомих українців, а не тих баламутів—москалів. Українці народом не крутят. Хочуть одного і одного ся тримають. І свого дівнуть.

—ме—

Честь Братам за Морем

Заходом всіх Українських Організацій в стеїті Мишиген — Америка — відбулося величаве свято Української Державности. Дохід зі свята 64.50 дол. вислано до Товариства Допомоги Інвалідів Української Галицької Армії (У. Г. А.) у Львові.

Губернатор на Підкарпатті

Повідомяють з Праги, що губернатором Закарпаття іменовано дотеперішнього посадника Ужгороду Константина Грабара. Це місце було необсаджене від смерти попередного губернатора д-ра Антона Бескида.

Криваві роковини у Відні

Дня 14-го лютого ц. р. минув рік від дня кривавого повстання австрійських соціалістів. Цей день рішили відсвяткувати австрійські соціалісти й комуністи як найбільше шумно, а уряд зарядив гостре поготівля віденського гарнізону й поліції. В дні роковин дійшло до заворушень. У дільниці Відня 150 комуністів намагалося влаштувати демонстрацію. Прийшло до сутички з поліцією. Стрільня насамперед із юрби, опісля стрільня поліція. Провідник комуністичної демонстрації вбитий, один поліцай тяжко ранений, інші легче. Уряд поробив заходи для вдержання спокою.

Перемишль Грушевському

У великій салі Народного Дому в Перемишлі відбулася заходом Товариства Українських Емігрантів та Учительської Громади академія в честь Михайла Грушевського. Промову виголосив др. Шкурат, реферат про Великого Небіщика др. Манлюк. Крім цього співав хор „Бояна“.

Щиро полюбив український нарід

Товариство Прихильників Української Пісні у Празі влаштувало свято з приводу 75-ліття великого приятеля українців, відомого композитора й голови Чеської Академії Мистецтва й Наук проф. др. Фарстера. Ювілят був з дружиною на святі й щиро дякував за слова признання, на які він, як казав, не заслужив, бо не його заслуга, що щиро полюбив Український Нарід.

Польська преса бє на тривогу

Чинять крик польські часописи, що в одному лише львівському воєвідстві перейшло в повоєнному часі в українські руки 362 тисяч гектарів землі, які були скорше власністю поляків.

Земельний Банк Гіпотечний

АКЦІЙНА СПІЛКА

Львів, вул. Словацького ч. 14. - Телефон ч. 3-82, 52-92.

Телеграфічна адреса: Землебанк, Львів.

Конто в П. К. О. Варшава 149.000. — Конто в П. К. О. Львів 500.170.

Жировий рахунок у Банку Польським у Львові.

Акційний капітал зол. 5,000.000.—. — Власна каменниця.

ВИКОНУЄ всякі банкові чинності;

ПЕРЕВОДИТЬ інкасо в усіх місцевостях краю й закордоном;

КУПУЄ Й ПРОДАЄ цінні папери, девізи, валюти по курсі дня на найкорисніших умовах;

ПОЛАГОДЖУЄ перекази за кордон до всіх місцевостей світа;

ПРИЙМАЄ Й ВИПЛАЧУЄ вкладки в золотих, в золотих в золоті й в доллярах.

У всіх краях Європи й Америки власні кореспонденти.

ЗАКОРДОННІ РОБІТНИКИ У ФРАНЦІЇ

Ми вже не раз писали, що останніми часами багато робітників чужих держав видалюють з Франції. Для нас це дуже важне, бо ж Франція дотепер була найприступнішим і майже єдиним місцем зарібку наших емігрантів. Недавно один з французьких послів запротестував проти видалявання чужих робітників і політичних емігрантів. На це відповів йому франц. міністр Еріо, що політичних емігрантів не видаляються, хіба тоді, коли вони займаються у Франції політичною агітацією. У Франції перебуває чужих робітників поперх 800 тисяч в той час, коли Франція має своїх 400 тисяч безробітних. Тому треба постаратися, щоб деякі французи вернулися до своїх давніх занять, як приміром столярства, теслярства та інших, бо в цій ділянці французьких робітників майже зовсім нема.

Нешасливі випадки

В Свіржовій руській коло Жмигорода сталися такі два нещасливі випадки: Михайло Юркович родом з Мисцовой скидав з повали збіжжя до малочення. Викинув збіжжя та коли по повалі збирав колоски, заломилася під ним дошка. Упав на боїско, але так нещасливо, що на місці згинув. Треба уважати, щоби повала була зі здорових і сильних дощок. В заступника солтиса Михайла Гаталевича підчас неприявності родичів, два хлопці стругали собі карпелі і здерлися на ножах. Притім один другому штовхнув ножом до ока, так нещасливо, що хлопця треба було відвезти до шпиталю. Око не далось вигоїти, мусіли виняти. Нехай нам буде з того наука, що дітей треба хоронити від всяких острих знарядів, як ножі, виретена, швайки, шила, голки, бо може трапитися нещастя.

(с. с.)

За тверезість

Давня давнина

Пиття так званих „алькогольних“, себто опьянюючих напоїв було споконвіку відоме нашим предкам, аджеж уже в старім нашім літописі написано, що: „Руси веселіє єсть пити“. Алеж селяни й робітники вживали дуже слабих напійків свого власного виробу, щось в роді нашого „квасу“; сильні вина спроваджували з Греції або Угорщини, були доступні тільки дукам і вельможам, та й ці пили їх тільки при нагоді празників і забав. Колиж у 15-тому століттю люди повчилися гонити горівку та почали нею впиватися і після 1500-ного року п'яństwo — мов зараза почало поширюватися скрізь по Європі, до нашого народу ця зараза майже не доходила. Україна втратила була вже тоді свою самостійність: її вельможі та папство покинули свою прадіду віру й свій народ та стали перевертнями, а селяни й робітники ставали кріпаками. Правда, вельможі й пани впивалися чим раз більше, але до широких верств нашого закріпащеного народу ця папська звичка не доходила. Першзасе селяни й робітники не мали засобів на тоді дуже дорогі алькогольні напійки, а відтак кожний пан добре дбав про це, щоб його кріпаки—невільники були тверезі й здатні до праці. Тимто кріпакам не давали й не продавали опьянюючих напоїв, а пани для власної користи берегли їх перед п'яństwом. Зате козакі мали часто нагоду добути добрих вин, чи „зорілок“ та й любили заглянути до—чарки; але всеж таки вони добре знали про шкідливе ділання тих напійків і в часі походів у них гостро було заборонено пичи, а тих, що зважилися неслухати цього закау, важко карали, часто навіть смертю.

(Дальше буде).

Беріться дружно — ставайте кооперативом до піднесення українського добробуту.

† Смерть В. Будзиновського

Дня 14-го лютого ц. р. помер у Львові визначний український письменник, публіцист, громадський діяч і колишній посол до австрійського парламенту Вячеслав Будзиновський. Його історичні повісті, оповідання й новелі належали і належатимуть ще довго до найпопулярнішої лектури нашого села. Всім відомі такі твори як „Осаул Підкова“, „Під одну булаву“, „Йшли діди на муки“, „Шагін герай“, „До ври батьків“, „Кров за кров“, „Мішанка“ і другі. Останніми часами Покійний жив у невідрадних умовах. Нездужав на груди і на серце. Похорони відбулися у Львові 16-го лютого на Личаківське кладовище.

Як працює сянїцька „Просвіта“?

Сянїцька читальня „Просвіти“ під проводом о. Ст. Венгриновича, дає для своїх членів ряд відчитів. Читатимуть: др. Каранович, лікар — про венеричні недуги, о. Венгринович — про церковну історію мощів св. Йосафата, реф. Кибальський — про Івана Франка, мореплаводство, про Наполеона, про вплив жінки на суспільність та про Україну, як забороло Європи, вкінці о. Білінський про шкідливість алькоголю.

Тому повинні використати всі міські та підміські громадяни ці вечори, а багато цікавого та навчаючого почують. І так вечорами немає роботи!

Свято української державності в Югославії

З почину українського Товариства „Просвіта“ в Загребі та при співучасті тамошньої української кольонії й деяких хорватів відбулося там свято проголошення Української державності.

Як одну з краших точок програми слід навести реферат про Михайла Грушевського, першого президента Української Держави, що його виголосив у хорватській мові редактор загребського щоденника „Обзор“ д-р Іван Есіх. Докладчик хоч чужинець, виявив повне зрозуміння для змагань та загального положення українського народу. Зчерги студ. Івахнюк виголосив реферат на тему „22-го січня“, а студент Петровський віддеклямував вірш власного укладу.

Відспіванням національного гимну закінчилося це свято.

Скажіть сусідові, що найкращою для Лемківщини газетою є „Наш Лемко“, тому його читають всі Лемківщини сини!

„НАШ ЛЕМКО“ В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.

Українці в Парижі

„Комітет дружби народів України, Кавказу та Туркестану“ підготував у Парижі виставу „Запорожець за Дунаєм“. До участі покликали найкращих артистів. Відбулося там також дуже вроче свято „22 січня“. На Богослуженні, яке відправив о. Бриндзан, були представники організації б. французьких, італійських та бельгійських вояків з прапорами, що схилили їх підчас „Молитви за Україну“, опісля відбулося заходом Товариства бувших Вояків Української Армії академія, на якій були теж ті делегати та представники Кавказу, Туркестану й Козаків,

Короткий політичний огляд

Розписують часописи про військовий договір Польщі, Німеччини та Японії, який заключити мали ці три держави. Дуже цікаві є твердження як французької, так і московської преси, що Польща на спілку з Німеччиною підготує повстання на совітській Україні, що би опісля могли інтервенювати.

Велике зацікавлення викликав приїзд кількох німецьких штабів до Варшави. Вони приїхали пригланутися польській армії, а зокрема вишколові польської кінноти.

Німецьких офіцерів скрізь гостили, а навіть приймав їх шеф польського генерального штабу генерал Гонсьоровскі.

В Берліні польський амбасадор Ліпскі видав прийняття для німецького міністра закордонних справ Нойрата.

... Якесь хмара висить над Європою. Народи зброяться, народжуються, чекають лише, деб зачати.

Аматорська вистава

Кружок „Рідної Школи“ в Чертежі — віддаленім 5 кілометрів від Сянока, уладив в січні цр. вистави 2-ох псс, між ними „Настоящих“ Бобикевича, що наглядно показали громадянам смішні та безідейні почини москалів, яких ще дивним чудом чимало в Чертежі.

Оба рази домівка, де відбувалися вистави, була заповнена своїми й гістьми. Одначе кожного дивує, чому чертежівські не підуть вже раз до голови по розум та побачать роботу різних сяницьких москалів, що пропили „Бескид“, завалили молочарню, понатягали на різні машини багато народа по Боську, Вороблику і т. д., — бо час чертежівські громадяни отрясти себе з того московського дрантя!

Честь чертежівській молоді, що пішла свідомим шляхом до — кращого Завтра!

Складайте свої ошадности тільки у Кооперативному Банку „Дністер“

у Львові, вул. Руська ч. 20. на премійні книжечки за які крім відсотків можете одержати ще й нагороду за ошадність 25—100 зол.

Лемківська рахуванка

Раз!

Закіль што зробиш, зваж — Який хосен з того буде, Што принесе він для людей, Й чи годиться для нас...

Два!

Кождий з нас то зна! Бо лемко, як свідомий, Знає де метати громи, Й де причина його зла...

Три!

Лемківщини сини, Тоти што зрадниками стают, Своєй Мами ся стидают, — Заплату дамо за то вам ми!..

Штири!

Будьмо юж раз так щирі, Повіджмо: направо блуді, Станьмо на ноги, вишермо бруді — Най щезнуть зли вампири!

Пять!

Тай то, тіж тра нам знати: Газети сой пропумеруйме, І по новому житю куйме — Темноту нам час прогнати!

Шість!

Пошто між нами злість? Циж нам треба Юдів слухати — Й до себе камінем метати? Вишмарме незгоди кість!

Сім!

Повіджме сміло всім: Ту ніч, ми днем зробимо, Заслоу світла ми зважимо! — Та роботу вже зачнім...

Вісем!

Прапор в гору піднесем! Берме до науки охоту, Тай разом, спільно за роботу! — Добробит сой принесем...

Девять!

Десять, одинадцять, Нарухував би й до двадцять, Та терпцю мені не став, Рахуйте сой, як хто знає...

Ст. Вархольяк.

Через просвіту до нового життя

На шляху, що веде з Риманова у гори, є досить велике село **Королик волоський**, віддалене 10 км. від Риманова, одначе на жаль не має ніякої організації. Люди хопять застрашені, і ці обставини дають поле до попису ріжним пройдисвітам і киринникам. Донедавна крутилися в селі комуністичні агітатори і баламутили несвідомих. Село находиться у віковчній темряві, — через ту незорганізованість і брак освіти, вибори до громади перейшли не так, як слід. Сором признатися, що виборчого регуляміну ніхто й не прочитав добре; підписували якісь деклярації, не знаючи навіщо.

Ще гірші відносини панують в сусідньому селі **Дошні**, бо тут нікому і на думку не прийде, що час братися до народньої праці та повимітати це сміття, яке туманом заглушує народню ниву. Пробуджується дочерне село **Балутянка і Волтушова**. Нарід бачить, що не подорозі йому з ріжними шершенями. Молодь цих сіл пізнає, що до заглади веде неписьменність, темнота, п'янство, а кращу долю може дати читання української преси, читальня, кооператива та другі виховні українські товариства. Добре булоб, що би дехто зі Сянока частіше зайшов в цю закутину і повів наших братів до пізнання правди; щоб і вони побачили ясні дні світання; через „Просвіту“ на правдивий шлях жигтя.

Дошнянський

І подумайте!

Від коли появился той па-скідник „Комар“ — у мене в коршмі нема ані одного чоловіка — всі сидять у читальні й читають Комаря.

Просимо подати адресу, хто надав в Америці 15 долярів — через Обеднання Українських Організацій в Ньюорку.

Через складну працю до добробуту

Чи виплачується комасувати землю?

Як вийдемо на першу кращу гору на Лемківщині та поглянемо по круглому світі, бачимо довгі, вузькі клаптики поля, загопи з нерівними межами, неправильно розкинені кусники землі. На таких грядках, з межами в кривульках, не можна як слід господарити та догідно виорати.

Невизначені межі стають причиною спорів та забирають багато місця. На такій „ниві“ годі запровадити правильний плодозмін. На таким куснику мусить господар сіяти завсіди від дороги таке збіжжя, що доходить раніше, щоби міг свobodно зібрати, приміром бульбу, яку приходиться садити все в кінці ниви.

Впродовж довгої та вузької ниви виходить під час жнив ціла дорога, щоб дістатися возом в другий кінець, а коли ще до того мокраве поле, то треба добре надвигатися та навйокати, щоб витягнути мізерної пів копи снопів на дорогу.

Багато парцель не має зовсім доступу й тоді вже приходиться ждати, доки сусід не збере зі своєї ниви, щоб звести своє. А коли таких нивок є кілька, розкинутих в різних частях села — одна „від границі“, друга за Ділом, третя на пасіці, знов інша під Кичерою, тоді на це малий господар мусить держати добру пару коней, щоб в час обробити поле. Ця пара коней обідає ціле господарство, часто муситься ще докупити або доробити паші.

Ще до сьогодні залишився поділ на Лемківщині господарської землі на такі окремі цілості: ріля, яка обнімає 30—36 моргів поля, втім знаходиться вже й орна нива, луки-сіножати, пасовисько, потоки-береги неужитки, що тягнуться від хати обабіч аж до сусіднього села.

Піврілок має до 18 моргів поля та розпадається на половинки та вертання, третина й четвертина це вже найдрібніші малоземельні господарства.

І не дивно, як каже деякий господар — маю справді третинку, але трудно з неї вижити. Якщо було би все поле в однім положенню разом з добрим доїздом, то можна б ще звязати кінець з кінцем. А то, доки складеш плуг, борону й другі господарські пільні знаряддя та дібешся до другого вертання десь за горою або на другому кінці села — пів дня минає й через це припізнається вся вес-

няна робота.

Тому пізно дозріває зерно, пізно копають бульбу, сіножати косять, як відцвіте трава й другі зела, бо вічно не стає догідного часу, робота доганяє роботу, випереджує; слітні осінні дні захоплюють зерно на помети, сіно - отаву, конюшину на валку, в покосах — ще добре, як зложено за суха снопи в полукіпки, марадики та стіжки.

Господарі других народів — як чехи, данці — зрозуміли вже давно ті невігоди, які є получені з роздрібленням ґрунтів та перевели у своїх господарствах лучбу своїх земель в той спосіб, що через виміну за своє давнє поле, розкинене в дрібних парцелях, дістав кожний поле в однім чи двох кусниках рівної вартости й величини.

На таких злучених парцелях можна легше та ліпше господарити. Господар має перегляд цілого свого поля, форма парцелі така, що можна догідно вести сівозмін, не витрачується марно часу та праці на перехід й переїзд з одного поля на друге. Відпадають межі-кривульки й борозни та можливо на злучених полях ужити всяких новітних приладів, а навіть і машин для обробки землі.

Правда, що наші господарі на Лемківщині ставляться звичайно з недовірям до впровадження всяких новостей й тому не дивно, що й проти лучби - комасуції піднеслися на селах голоси сумніву, бо — мовляв — є ліпша й гірша земля, що коли поле є в кількох частях, то град не вибе всего, що мало

Чого прагну?

Дихнути воздухом вільним,

Видіти сонце яснє.

Станути під стягом рідним

Того душа моя прагне.

Змагатись з вітрами, бурями,

В рішучій страшній хвилі —

Де блискавки блестять днями,

Того я прагну, брати милі.

Легіти, як бурі і хлари,

О, Христе! Маріє!

А під ногами; смерть

Чекаю я того, серце мліє.

Гей-же, чи джду я цієї хвилі?

О, так! Чугь димом, вогонь біліє!

О, Боги, Земель і Небес милі,

Доживем того, душа радіє!

Най штуки діються прокляті,

Ми й так будем дихати.

А хахари не уйдуть кари.

Оле.

землі та нема що комасувати, що великі кошти, повно невігод і т. п.

Безсумніву, що є земля ліпша та гірша. Одначе комасуцію так переводиться, щоб за ліпшу землю припала господареві ліпша, а за гіршу гірша. Приділюється земля, як заходить потреба звичайно в двох або й трьох кусниках, а проти граду найкраще засіви обезпечити - асекурувати в Товаристві Взаїмних Обезпечен' „Дністер“, Львів, вул. Руська ч. 20. Надто при лучбі-комасуції переводиться поліпшення ґрунту через відводнення, наводнення, вирівнання ґрунту, усунення каміння та других уладжень.

Комасуцію ґрунтів переводиться у всіх державах на підставі особних законів. І тут є такий закон, що з його повинні скористати всі господарі, бо їм це належить. Аджеж всі платять тьму різних податків та поносять тягарі, тому треба вихіснувати постанови цього закона, щоб поліпшити лемківськї господарства та розширити варстат культурної господарської праці. Через це розвинеться українськїй промисл, бо складніша праця дає більшї користи та доходи.

Про землі, які підлягають комасуції, буде в черговому числі.

Горою Стрижівщина!

Між Стрижовом і Коросном є свідомі українські села. Хоч довкола залиті вони чужинецьким морем, одначе ведуть своєрідне життя, добуваючися кращої долі. Зі судових актів, які знаходяться в Ряшеві, довідуємося, що наші оселі сягали дальше на північний захід, що там вели свої господарства наші предки; вони ставили твердо чоло різним пройдисвітам та належно обстоювали цілі століття за свої права. Ще сьогодні належать до парохії в Ріпнику всі місцевости на Матієву і Краків. Багато також придорожніх хрестів та пам'ятників-каплиць вказує, що наша минувшина сагала ген-ген—де тепер чужі розсілися наче на своїй батьківщині. До найсвідоміших сіл належить тут Бонарівка, Ванівка, Красна, Опарівка, Ріпник та Чорторіки. В селі Красна сходиться молодь в „Гуртку Молоді“, читає залюбки українські національні часописи—зокрема нетерпляче вижидає кожночасно „Нашого Лемка“. Це дуже відрадне явище, що молодь підкарпатських осель горнеться до здорового слова, яке веде через свідомість до Великих Днів.

Честь Вам молоді працівники!
Краснянський

Поступаймо вперед!

Дня 1-го лютого цр. в селі **Пантній**, горлицького повіту, розпочався двомісячний курс крою, шиття, вишивання та куховарства для членок місцевої кооперативи, котрих є понад 30 жінок та дівчат. Курси переводить п. інструкторка Стефанія Бігун зі Союзу Українок у Львові. Таких курсів на Лемківщині ще майже не перепроваджувано, але вони є конечно потрібні для нашого жіноцтва, бо й жінки повинні зрозуміти ціль свого життя та поступати свідоміше у своїх господарствах.

Кожна учасниця вище згаданого курсу запланувала собі жіночу газетку, що називається „Жіноча Воля“, декотра „Жіночу Доло“, які виходять у Коломиї, вул. Замкова 27.

Бажаємо, щоб й в інших селах на Лемківщині зацікавилася наше жіноцтво такою наукою, яка приносить селянській жінці багато, пребагато користі. Бо як буде свідоміше сільське жіноцтво, тоді буде й краща доля нашого народу.

З виборчих практик у Висовій

У свідомому селі буває так, що на листу кандидатів на радних ставиться людей свідомих, характерних, розумних та чесних, що вже своєю працею прислужилися для добра громади.

На одному з перших місць виборчої листи у Висовій поставлено зайду, шоферину. Не дивно нам, що його поставили на тому місці, бо знаємо, що листу уклала чесна „кумпанія“, з господином „Єжим“ напереді, але дивуємося чесним громадянам Висовій, що дозволили свої імена поставити побіч панка, який віддавна вже стріється хватити за „хамські, хлопські морди“ та який хитрою обіцянкою праці, а навіть пострахом шибениці намагався відтягнути членів від легальної та владою дозволеної читальні „Просвіти“, а також наймленим робітникам-лемкам забороняв говорити матірною мовою. Той панок своєю поведінкою приносить селянам лише огірчення. Для самих громадян наків теж чимало лиха.

А щож на те Висовяни, що в товаристві такого „добродія“ буде урядувати теперішній солтис та пан „реєнтий“? Як він буде виконувати оба свої уряди? Мабуть краще було б триматися одної й то гарної посади.

Цікаво теж відбулися вибори солтиса у Висовій. Зачалися підлим підступом господина „Єжего“,

а закінчилися двома літрівками „мочної“. І таке діялося не тільки у Висовій.

Прикре це, але на жаль правдиве! Хай буде другим пересторогою, що темнота не веде ніколи до доброго. Читати треба й селянинові — то не будуть нас водити різні поспіаки та крутити нашими душами. Ми є панями на нашій батьківщині — а не зайди-пройдисвіти.

Свій.

—o—

Темнота побиває, Просвіта побіджає

У празник Богоявлення на забаві в **Ждині**, трьох парубків з горішнього кінця села, котрі ще є прихильниками читальні Качковського, впилися в шинку і задумали побити наших хлопців. В темних сінях удалося їм зарвати згори Павла Млинарника, Петра Сандовича та ще Петрові Варихові підбити під оком.

Наші хлопці є свідоміші, та хоч їх багато більше, однак бійки з ними не провадили, бо всі знаємо, що вони самі не знають, хто вони є, та в голові мають напхано повно січки і зорівки. При тім чути було голосних паниць, що наші хлопці лише до „Просвіти“ стремлять, а про тамтих, що витягали свої руки на братів, навіть не згадує паниго, а радше закриває. Всеж таки знаходяться чесні громадяни рівнож з „Качковських“, бо вони хочуть погодитися та дійти до іншої читальні і побачити, що при „Просвіті“ будемо краще вести освітню працю.

Ой, щоби Господь допоміг нам, чим скорше дочекатися того сонічка Просвіти, а тоді побачилиб і ті, що тепер попизають і побиваються, як нам всім лемкам треба жити, а Брати наші навіть поза границями читаючи в „Нашім Лемку“ вістку про нас, могли потішитися тим, що на Лемківщині і в нашій Ждині пробудилися брати зі сну темноти і працюють в тверезості і згоді для добробуту села і народу.

Федьо з гірки

Працюйте, а прийде час світання

Добре було жити давніше — кажуть старі люди в селі **Виспичок** — хоч ніхто не читав книжок і часописів. Як прийшла неділя і свято, посходяться, бувало, у Гершці, випили собі зорівки і забавилися.

Нікому і на думку неприходило, як правовірні сини „Мойжеша“ присідали нивку за нивкою, розбудувалися, як за пропиту зорівку

йшла українська земля на бубон, а нарід гарував з тижливою піснено на устах, порпаючися вічно в біді. І днесь ще заходять деякі нерозважні невісти, як Нацька Рижа з Балутянки до Гершели циндрити тяжко зароблені гроші її мужа в Канаді.

Однак не багато вже таких Рижих; пропадає на щастя пиятика, бо молодіж села Вислочок волить зійтися у своїй читальні „Просвіти“, згуртована у відроджисецькому кружку та Лугах. Тут читають на голос українські книжки, співають українські народні пісні та чесно і спокійно розходяться до своїх хат. Це пустяки, що згадують старі батьки давні часи, тоді інакший бував світ; тепер хто хоче жити та вдержатися, мусить скріплюватися ще дужче в організації народної освіти, а тоді напевно видніти буде на Гершківій корчмі українська вивіска: „Тверезість і освіта веде до побіди“. Бо сильніша воля цілого села, як один закукурічений жидюга, що хоче дальше багатіти і жирувати на українській землі.

Обіцяв пан кожух---тепле його слово

Наше село **Рихвалд**, віддалене 12 км. від містечка Горлиці, положене над річкою, яка ледви снується через село, найбільше потерпіло минулого року в часі повені. І тут числили жертви повені, що дістануть дещо з цих великих дарів та збірок, які переведено загалом та як читаємо в часописах тої наш Преосвященний Єпископ в Перемишлі зложив на ту ціль около дев'ять тисяч злотих. Хоч належить нам підмога, бо ми вже давно не маємо хліба, однак нас наділено кількома діривими сведерами для дітей, та сімома для старших, одною подертою загорткою, одною брудною сорочкою (певно той, що десь в Горлицях розділює, скинув свою, а нову влягнув), прислали нам ще старі мешти (хоч у нас ніхто не привик до таких панських витеребенків, що ні не гріє, ні не прибирає!) та два полотняні капелюхи на зиму. Це все приволік на своїх плечах один „чесний“ громадянин, бо дуже бажав стати щонайменше солтисом, так гонори йому спати не дають. Таких лахів не хочуть брати люди до рук, бо бояться якої зарази (хто зна з кого той светер і другі прибори?) Так то запомоглася наша громада великими дарунками, зложеними на повіння.

Тепер дещо про вибори, бо і в нас

живуть люди. Наше село чисто українське, маємо свою церковцю, збудовану ще в 1653 р. та відновлену в 1911 р., та хоч немає ще такої свідомости, яка бути повинна, то всетаки не має в селі ворожнечі, всі помагають собі взаємно старим лемківським звичаєм. Як напосідається біда на нас, усі дружно поборюємо її, поміч несемо біднішим, тому здавалося, що й вибори будуть переведені так, що всі будуть про це знати. Однак сталося інакше. Порозумівся наш війтенько, що побирає воєнну ренту, бо є інвалідом, з місцевим учителем списав собі радних, що йому подобалися—свою найблищу родину і п'слав цей список до староства, та староство все на готово затвердило. Гірше вже було з виборами солтиса, бо треба було його аж три рази вибирати. Один не подобався, бо десь давніше замотав у ливну якогось високого урядника, що товкся по наших горах (біс знає, зачим?) на мотоциклі, другий знову не надавався, бо він гостро виступав проти лемківського букваря, що дають нам його „доброді“ та оп'куні Лемківщини. Всеж таки, якби воно не бувало, не візьме вже нині нашої душі, бо ми добре пізналися на різних штуках та свято знаємо, що ми є такими самими синами одної матері, що і наші брати зі сходу. Ми всі разом творимо один нарід, який носить імя українського народу. Вже минули безповоротно ці погані часи, як затуманювали нас різні доморослі пройдисвіти та чужі напихали нам облуду, щоб позіжнити нас і відвернути наші очі від рідних братів. — **емем**

Добре зробив!

Старий Максим лагодився на торг. Ізза столони витягнув сані, поклав на них літерки і прикрутив ланцюшком. Опісля поклав півкішки, застелив соломкою, зладив сидження. Мав він везти безрогу на торг. Не було в нього охоти продавати безрогу, (думав заколоти для себе) але мусів продати—бо грошей треба. Егзектор лазить і лазить до хати; намагає за податки... Вже більше коштівросло, як того цлого податку.

До того ще синок наперся, що мусить мати нові помпки, краватку... Тепер,—каже—мясниці, будуть весілля, забави... то мусить гідні прибрятися, щоб показатися між людей.

Максим скінчив поратися коло саней. Пішов закликати сусіда, щоб поміг безрогу заладувати на сані (бо вже здоровезна була). Заладу-

вали. Максим запряг сухоребру коняку.

З хати вийшла Нацька—Максимова жінка, на руці був у неї коштик, а в ньому кілька яєць. Посідали. Максим хопив віжки, махнув батіжком і ніжно, ласкаво крикнув:

— Вйо, сива вйо!..

По дорозі минали пішеходів і деяких фірманів; інші знов їх минали—перебігалися. Довший час їхали мовчки. Максим чогось зажурився, щось гнітило його, то й не говорив. По довгій мовчанці обізвався:

— Стара, кілька тобі нам цінити за того пацюка?

— Гм... Я думаю, що найменше дві десятки. Хоч тані, тепер тані пацюки, але той вже немалий. Вже пів року ховаємо.

— Знаєш, як дві десятки не дадуть, то інакше не продам.

— Ба, „не продам“, а грошей треба. Звідки возьмеш?

Нічого не відказав. Ще трохи і віхали до міста, Нацька чим скорше побігла продати яйця, бо треба було заплатити „торгове“. Заплатили торгове, заїхали на торговищу, тай ждуть на купця. Минуло може з пів години, аж ліге—кивається череватий згінник, такий—ширший як довший. Згінник оглянув безрогу і запитав:

— Що за tego здохляка?

— Двацять золотих, пане.

— Чи ти хлопе глупі, чись ошалаєш? — Маш дзевенць злотих.

Максимови кров ударила до голови. Затрясло ним. Чи ж це не намішання над його працею? Такого товстого, добре годяного пацюка називає здохляком і дає—девять золотих? Він не міг запанувати над собою і відповів:

— Ти можеш мене і того „здохляка“ девять разів... — знаєш?.. Тут уже пішло на добре! Сипалася соковита лайка. Згінник вже і паліцею вививає. Максим рівнож хапає за б'чівно. Але збіглися люди і розірвали їх. Згінники змовилися. Що хвиля приходив один, другий, пятий і давав девять золотих. Опісля давали лише вісім і пів, вісім... ще й приговорювали:

— Ти даш го еще таней, бо кто інни не купи.

Сонце хилилося за гори, як Максим вертав до дому. Як лише приїхав, зараз вхопив сокиру і ножа. Тарахнув сокирою пацюка раз і другий по голові, пхнув ножа і вже по всему.

М'яса і солонини Максим трохи розпродав, а решту лишив собі. Сусіди скоро купували, бо кожний хотів бодай трохи „змаститися“, а Максим дорого не продавав. —

отак „по знакомости“. А всеж таки вибрав п'ятнадцять золотих.

— Чи я не маю зубів — тільки брихачи, щоби за марницю гладити свою кервавицю—сміявся та заїдав Максим м'ясиво.

Петро Попередний

Снігові у Сх. Україні

По гарній та теплій погоді в Сх. Україні надійшла хвиля великих снігових, що засипали залізничні шляхи. Вулчичний рух на вулицях Києва значно утруднений. Змобілізовано 15 тисяч селян і робітників, що мають усунути сніжні застави на залізничних шляхах.

ЛИСТУВАННЯ

Вп. Микола Ващенко з Довгого одержав цілорічну передплату від сестри Еви Урбан з Америки. В імені Вашому переісплаємо щирий привіт за Сестрине liebe серце.

Вп. Петро Ковальчик з Пельні: має заплачену передплату по кінець червня 1936. р. Прислав 1 дол. Петро Ковальчик з Америки.

Вп. Петро Нагніт з Костар: заплатив за Вас по кінець року 1935. п. Іван Н. Щирий привіт.

Вп. Володимир Л. з Красної: листа одержали, розв'язки добрі, Історію виплємо, за адреси привіт.

Вп. М. Бобак з Босьна: заплатив за Вас передплату (3 зл.) п. Микола Б. в Перемишлі. Часопис від 1. числа виславо.

Вп. Іван Урбан, Америка: передплати ми одержали; щиро дякуємо; приєднуйте нам нових передплатників. Щире лемківське поздоровлення Вам шлемо.

Вп. М. Преца: за листа щирий привіт, на згадані адреси будемо посилати. Писання використасемо. Щиро Вас адоровимо. Чеки все добрі.

Вп. Іван Б.: помістимо в слідуючій числі. Держіться дружно.

Проємо Всіх Дописувачів виразно адресувати листи та не переплачувати, бо лист повинен дійти яко звичайний (за 25 гр. значок). Експрес та поручено посилайте хіба дуже цінні дописи. Не виншуйте себе. Сьогодні дуже тяжко про гріш. Реклямації є вільні від почтової оплати. Неодержані числа все реклямуйте, на це є й наша Адміністрація, щоб висилала Всім точно часопис. Не забувайте врівняти передплату.

ПОСМІЯМЕСЯ КАПКУ.

БУДЖЕТ.

— Як ти розпреділюєш свою місячну платню?

— Зовсім просто: Близько сорок відсотків йде на мешкання, тридцять на харчі, тридцять на одяг, а двадцять на забаву.

— Алеж це разом стодвадцять відсотків!

— В цьому власне ціле нещастя.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ: За текстом, серед звич. оголошень: Ціла стор. 300 зол.; пів стор. — 150 зол.; чверть стор. — 75 зол.; одна восьма стор. — 40 зол. Сторінка має 3 шпальти — за 1 мм. на 1-ву шпальту — 30 сот., Оголошення в тексті — 45 сот. на 1 сторінці — 60 сот.. Дрібні оголошення за слово 10 сот..